BELAJAR SEJARAH BRUNEI

BRUNEI SETELAH MENERIMA AGAMA ISLAM

Dato Paduka Awang Haji Muhammad bin Abdul Latif
Awang Haji Zainuddin bin Haji Hassan

Kedatangan Agama Islam di Brunei

Agama Islam ialah agama yang diturunkan oleh Allah Subhanahu wa Ta'ala kepada Nabi Muhammad Sallallahu 'Alaihi wa Sallam. Segala ajaran Islam terkandung di dalam Al-Quran yang diwahyukan kepada Baginda melalui Malaikat Jibril 'Alaihissalam.

Agama Islam ialah agama terakhir yang benar, lurus dan lengkap serta dipelihara daripada sebarang perubahan oleh Allah Subhanahu wa Ta'ala sehingga hari kiamat. Manakala agama-agama yang diturunkan sebelum kedatangan Agama Islam telah mengalami perubahan ataupun telah hilang sama sekali.

Antara isi kandungan ajaran Agama Islam itu, ialah menyeru manusia kepada kesejahteraan, keamanan, perdamaian dan persaudaraan. Ajaran ini juga membentuk jiwa dan akhlak manusia ke arah kebaikan dan kebenaran, menjauhi kejahatan dan kemungkaran untuk mendapat kesempurnaan, kebahagiaan dan kemuliaan hidup di dunia dan di akhirat.

Agama Islam mula diajarkan di Makkah Al-Mukarramah dan kemudian dikembangkan di Madinah Al-Munawwarah. Setelah itu, Agama Islam tersebar ke seluruh tanah Arab hingga ke Benua Eropah, Benua Afrika, Benua Asia dan negeri-negeri lain di Kepulauan Alam Melayu.

Di Brunei, Agama Islam dibawa masuk oleh peniaga-peniaga atau pedagang-pedagang berbangsa Arab. Mereka ialah ahli pelayaran yang mahir yang mengetahui perjalanan laut di Kepulauan Alam Melayu.

Agama Islam juga dibawa masuk ke Brunei oleh mubaligh-mubaligh Islam yang kerjanya khusus untuk berdakwah dan mengajar Agama Islam kepada penduduk tempatan.

Menurut sejarah China, Agama Islam sudah ada di Brunei pada TM 977. Seorang ahli perniagaan China berbangsa Arab bernama Fairuz Shah (P'u-lu-sheh) dari China telah datang berniaga di pelabuhan Brunei.

Selain Fairuz Shah terdapat juga tiga orang ahli perniagaan berbangsa Arab datang berniaga di Brunei waktu itu. Mereka ialah Abu Ali, Syeikh Noh dan Qadi Kasim. Mereka singgah di Brunei dalam perjalanan mereka ke China untuk berniaga.

Sebagai seorang Islam, ketika berjual beli dengan penduduk tempatan, mereka telah mengambil kesempatan berdakwah untuk menerangkan ajaran Agama Islam dan kebaikannya. Setelah mendengar penerangan tersebut, mungkin ada di antara penduduk tempatan itu telah tertarik hati kepada Agama Islam, dan secara diam-diam telah memeluk Agama Islam. Menerusi jalan ini bermakna pada waktu itu Agama Islam sudah ada di Brunei, dianut oleh penduduk tempatan secara bersembunyi-sembunyi.

Disebutkan juga dalam sejarah China pada TM 1247, seorang pegawai China beragama Islam dari Chuan-Chou, bernama P'u-Zhong-Min (Tuan Pu) bersama anaknya Yin-Chia telah datang ke Brunei. Ketika di Brunei, beliau telah jatuh sakit lalu meninggal dunia. Jenazahnya telah dikebumikan di Brunei.

Selepas P'u-Zhong-Min meninggal dunia, Yin-Chia anak P'u-Zhong-Min balik ke China. Kira-kira 17 tahun kemudian Yin-Chia datang lagi ke Brunei. Dia membawa batu nisan yang ditempahnya di China untuk kubur ayahnya Fu-Zhong-Min.

Batu nisan P'u-Zhong-Min bertarikh TM 1264 ini masih ada di Tanah Perkuburan Orang Islam Rangas, Bandar Seri Begawan. Tapak asal batu nisan ini terletak di Kota Batu, Bandar Seri Begawan.

Penemuan batu nisan ini menunjukkan Agama Islam itu sudah ada di Brunei sebelum TM 1264.

Perkembangan Agama Islam di Brunei

Sungguhpun Agama Islam sudah ada di Brunei sekitar TM 977, tetapi secara rasminya Agama Islam baru berkembang selepas TM 1370, iaitu setelah

Sultan Muhammad Shah memeluk Agama Islam di Johor atau Singapura Tua (Temasik) sekitar TM 1368–1370.

Salasilah Raja-Raja Brunei menyebutkan apabila Sultan Negeri Johor atau juga dikenali sebagai Singapura Tua (Temasik) yang bernama Sultan Iskandar mengetahui di Brunei ada seorang raja bernama Awang Alak Betatar. Maka ia pun dipanggil ke Johor bersama adindanya Pateh Berbai.

Di Johor, Awang Alak Betatar pun diislamkan oleh Sultan Iskandar, dinamai Sultan Muhammad Shah. Orang China menggelar nama baginda Mahamosa. Bagindalah yang membawa Agama Islam ke Brunei mengikut syariat Nabi Muhammad Sallallahu 'Alaihi wa Sallam.

Sultan Muhammad Shah memeluk Agama Islam bersama-sama dengan adinda baginda iaitu Pateh Berbai. Pateh Berbai ini telah digelar oleh Sultan Johor sebagai Pengiran Bendahara Seri Maharaja Permaisuara, iaitu Pengiran Bendahara Seri Maharaja Permaisuara yang pertama di Brunei.

Setelah Sultan Muhammad Shah sempurna diislamkan, baginda pun dikahwinkan oleh Sultan Iskandar dengan puteri baginda bernama Puteri Pingai. Sebagai tanda kasih sayang dan sempena pengislaman serta perkahwinan itu, Sultan Muhammad Shah telah dianugerahi oleh Sultan Iskandar:

Pertama, warisan pusaka Nobat Nekara dan Ganta Alamat dari Minangkabau (Negeri Andalas).

Kedua, lima buah wilayah, iaitu Kalaka, Seribas, Semarahan, Kuching dan Mukah.

Beberapa lama diam di Johor, Sultan Muhammad Shah pun berangkat membawa permaisuri baginda, Puteri Pingai balik ke Brunei. Menurut cerita orang tua-tua, Puteri Pingai ini mempunyai seekor burung yang pandai bercakap. Nama burung Puteri Pingai inilah yang digunakan oleh orang tua-tua menamakan Kampong Burong Pingai yang ada sekarang.

Cara Agama Islam Masuk ke Brunei

Sejak pelabuhan Brunei terkenal kepada ahli-ahli pelayaran dan ahli-ahli perniagaan yang berulang-alik di antara China dengan India, ramailah ahli-ahli pelayaran dan ahli-ahli perniagaan itu singgah berniaga di Brunei.

Mereka ini ada yang datang dari negeri Arab, India dan China. Ada juga yang datang daripada negeri-negeri jiran seperti dari Jawa, Sumatera,

Palembang, Acheh, Minangkabau, Batak, Manila, Suluk, Mindanao, Kelantan, Pahang, Terengganu, Melaka, Singapura dan lain-lain.

Antara ahli-ahli pelayaran dan ahli-ahli perniagaan Arab yang datang berniaga di pelabuhan Brunei ini, ada yang beragama Islam seperti Abu Ali, Syeikh Noh dan Qadi Kasim. Pada TM 977, mereka ini telah digunakan oleh Raja Brunei menjadi utusan baginda mengadap Maharaja China.

Pada masa peniaga-peniaga Islam ini berjual beli di pasar Brunei, mereka secara sembunyi-sembunyi telah berdakwah mengajarkan Agama Islam kepada penduduk-penduduk tempatan. Ketika itu ada penduduk tempatan yang tertarik hati kepada Agama Islam dan telah memeluk Agama Islam secara diam-diam.

Setelah Sultan Muhammad Shah memeluk Agama Islam pada sekitar TM 1368–1370, barulah Agama Islam rasmi di Brunei. Sejak itu Agama Islam pun diajarkan secara terang-terangan kepada penduduk tempatan.

Selain ahli-ahli perniagaan, terdapat juga orang-orang Arab yang kerjanya khusus untuk berdakwah, disebut mubaligh Islam. Mereka ini terdiri daripada guru-guru atau ulama-ulama Islam yang digelar Sayid atau Sharif keturunan Nabi Muhammad Sallallhu 'Alaihi wa Sallam seperti Sharif Ali, Syed Ali Ba-Faqih, Sharif Alwi (Raja Junjungan) dan Syeikh Adam.

Setelah ahli-ahli perniagaan dan para mubaligh Islam ini lama diam di Brunei, ada di antara mereka itu telah berkahwin dengan wanita-wanita tempatan. Melalui perkahwinan ini memudahkan lagi kerja-kerja mereka untuk menyebarkan Agama Islam kepada ahli-ahli keluarga dan jiran tetangga yang berdekatan.

Peranan Mubaligh Islam di Brunei

Mubaligh Islam ialah orang yang mengembangkan Agama Islam. Mereka terdiri daripada guru-guru dan alim ulama yang mempunyai pengetahuan yang luas dalam hal-ehwal Agama Islam. Sifatnya amanah, jujur, sabar, bertakwa, dan mempunyai akhlak yang baik.

Pada zaman dahulu kebanyakan mubaligh Islam itu ialah ahli-ahli perniagaan berbangsa Arab. Ada juga yang berbangsa Farsi dan berbangsa Afrika seperti dari Habsah. Mereka ini mengembara dari satu tempat ke satu tempat atau dari sebuah negeri ke sebuah negeri untuk mengembangkan Agama Islam. Kadang-kadang mereka ini ialah ahli perniagaan. Sambil berniaga,